

ארץ ישראל היפה והטובה

הסיפורים, האנשים והמקומות היפים של ארץ ישראל - גליון מספר 2 1.10.2016 NO 2 BEAUTIFUL ISRAEL – PEOPLE, STORIES AND PLACES

הקרב האחרון של טוביה

כמו הפקות אחרות שלי – גליון זה חסר תקדים והפעם הוא מוקדש לאדם אחד בלבד, שאיננו אלמוני לקוראים רבים. עם זאת, לא כולם מכירים את כל פעלו לאורך חייו עד כה והיום אני מציג חלקים ממנו בתקווה שקרבותיו תמו. זמן למנוחת המפקד. ארץ ישראל היפה זה גם הוא.

חייו של טוביה רביב מובאים כאן במספר חלקים: הילד בזמן השואה, המפקד שהוביל חטיבה בשריון במלחמת יום הכיפורים, הנספח הצבאי בתורכיה, שליח הסוכנות ביוגוסלביה ולאחרונה – המגן היחיד של מורשת חטיבה 600 בלטרון ובבית המשפט. עובדה.

חמישה ימים מפרידים בין הופעת גליון זה ליום בו פרצה מלחמת יום הכיפורים, לפני 43 שנים. זו הסיבה שגליון זה יוצא לאור בדיוק ודוקא היום, זו גם הסיבה שאני מכיר את טוביה וזו הסיבה שבגללה אני מפיץ עיתונים כאלה. כמי שהיה עד ושותף לקרבות, אני מתעד ומפרסם בדרכי שלי את כל מה שאני מוצא לנכון בדרכי שלי. אולי אצליח לעצור את האסון הבא וזר לא יבין זאת. מעטים יבינו גם אם אסביר.

בחודש אוגוסט האחרון טוביה חגג יום הולדת. כבר מזמן חצה את קו הגבורות, תרתי משמע. למרות גילו, טוביה ניהל בשנה שחלפה קרב משפטי נגד גנרל אחר על שלדעתו השמיץ את חטיבה 600 כולה וגם קצת אותו. על כך תקראו בהמשך. למרות שאיש בחטיבה לא ראה את חומרת הפרסום הפוגעני עין בעין עם טוביה, הלך טוביה לבדו לבית המשפט להגן על שמה הטוב של החטיבה ועל מקומה במורשת הקרב הצה"לית באוקטובר 1973. יש מי שניסה למחוק את קורות החטיבה ויש מי שניסה למזער את קורותינו אלה. טוביה לא ויתר לאיש מכולם. טוביה היה ונשאר המפקד גם כאשר מינויו פג מזמן. מכאן באה הקדשת הגליון לאיש יקר זה.

עופר עידן, נהג טנק

שם העיתון

לפני מספר חודשים נולד עמוד פייסבוק שזה שמו. המעוניינים יכולים לחפש ולבקר בעמוד זה. מי שיבקש – יצורף ברצון כחבר ויוכל להעלות גם שם חומרים שיוכלו לשמש בגליונות הבאים של העיתון. חומר שאינו מתאים יימחק מן המדור ולא יועלה לעיתון זה. להזכירכם: רק דברים יפים וטובים!!!

הצדעה לקריין המנוח עמק פרי שהלך לעולמו בשנת 2001 והיה הראשון למלא מהדורות שלמות בחדשות טובות בלבד. יהא זכרו ברוך!

בגליון 2:

2	עמוד	מסובטיצה לישראל.....
3	עמוד	זכות משפחת רבס.....
4	עמוד	רעות שריונאים.....
5	עמוד	סלט תורכי.....
6	עמוד	היגוסלבים האחרונים.....
7	עמוד	הנצחות שונות.....
8	עמוד	יומן מהבור.....
9	עמוד	משפט מיותר.....
9	עמוד	סוף המשפט.....
10	עמוד	בשולי הגליון, כנס סוכות.....

גליון מספר 3 של ארץ ישראל היפה והטובה יופיע ביום 1.11.16 כולם מוזמנים לצרף חומר מעניין!

“ארץ ישראל היפה והטובה” הוא לא רק ירחון משונה זה. זה גם שם של עמוד בפייסבוק שנוולד לפני מספר חודשים כאשר לשניהם מטרת זהות: להראות את הישראלים היפים במיטבם. מאסתי בעיתונות צהובה, לא יכול לשנות אותה. לכן שני אלה מוקדשים לעולמים לאלוף במיל. יצחק פונדק שליט”א ולרס”ר ענאן קדור ז”ל. [פרטים בפייסבוק כאמור] לאחר שהופץ גליון מספר 1 אחד הקוראים פנה אליי בבקשה להקטין את המינון בעניין פונדק. לספר קצת פחות על האיש... ובכן, פונדק בן 103 שנים עדיין מרצה על תקומת ישראל בפורומים שונים והוא השתתף בשמירה על בטחונה מאז 1933. אנשים כאלה ראויים שיספרו עליהם שוב ושוב ושיזמונו אותם לספר ככל שרק ירשה להם הזמן. אז בבקשה, קצת סובלנות... שנה טובה לכולם!

מימין טוביה רביב עם שמעון פרס בעת ביקור של פרס במשביר לצרכן בו רביב שימש כמנהל באשקלון. לזכר שמעון פרס שהלך השבוע לעולמו

מסובוטיצה לארץ ישראל

טוביה רביב נולד ב-1934, תחת השם תומאש רבס, בעיירה סובוטיצה שביוגוסלביה (סמוך לגבול עם הונגריה). סביו והוריו ראו עצמם כהונגרים לכל דבר "וזאת גם היתה שפת אימי מאז שנולדתי" הוא אומר. סבו מצד אביו שינה את שמו היהודי פישר לרבס, אולי כדי להידמות להונגרים "הוא היה הונגרי גאה ואני גדלתי במשפחה עשירה מאד. היו לנו בית ענק, עסקים, חנויות וההוכחה הכי טובה לכך היתה שבאותם ימים, כשהייתי בן שנתיים, היתה לנו מכונית פרטית מסוג פורד בצבע שחור, בימים שמכונית היתה מצרך נדיר מאד".

בגיל 4 התייתם מאביו יוסף רבס, שלקה בשטף דם במוח ונפטר בגיל 38. האם פירושקה, אחיו הבכור יגאל ותומאש המשיכו בחיי נוחות למרות מות האב, עד אשר הנאצים פתחו במלחמת עולם. ימים שחורים כיסו את אירופה והחיים הטובים הסתיימו. האשליה המשיכו לקנן בלב היהודים, לפחות בשטחי יוגוסלביה ודרום הונגריה, עד אשר התנפצו לרסיסים כשבקיץ 1941 כבשו ההונגרים חזרה את שטחי סרביה, וקרוואטיה הוכרזה כמדינה עצמאית. "אני זוכר איך אמי קיבלה את הצבא ההונגרי בשמחה, אני כמובן הייתי קטן ולא הבנתי בכלל מה קורה, אבל אמא חשבה שהנה אנחנו הולכים להיות הונגרים גאים כפי שהיו אבותינו". אבל המציאות הייתה מרה. ההונגרים שלטו ביד רמה בסרביה, ובינואר 1942 ביצע המפקד ההונגרי של האזור רצח המוני בעיר נוביסד וזרק 8,000 גופות לנהר הדנובה, חצי מהן היו יהודים והשאר סרביים.

תומאש היה אז בן 7 ואחיו הגדול בן 11. האם אספה כסף תכשיטים ומעט רכוש והם ברחו לבודפשט בירת הונגריה. טוביה למד בבית ספר הונגרי, האם רכשה דירה במרכז העיר והחיים שבו להתנהל באורח תקין למדי.

אבל אז, במרץ 1944, נכנסו הנאצים לבודפשט והגיהינום חזר. ערב אחד ביקשה האם מתומאש ואחיו להתיישב במטבח לשיחה רצינית. הייתי בן 10 ואחי בן 14, ואמי בפשטות מצמררת אמרה לנו: "ילדים אני רוצה לומר לכם משהו חשוב. שמעתי שלקחו את סבא לעבודות במכרות וגם את הדודים שלנו, אני לא מאמינה בזה, כי בגיל כזה לא יקחו את סבא לעבוד במיכרות. אני בטוחה שהולכים להרוג אותם, ואחר כך הם יבואו גם להרוג אותנו. זאת רק שאלה של זמן... במקום שיקחו אותנו ומי יודע איך נגמור את החיים שלנו בלי שנהיה אחד עם השני וכל אחד יגמור את חייו בנפרד, יש לי הצעה שבילכמם: אני אכין ארוחה דשנה וטעימה, נשב כולנו ונאכל לשבעה ואחר כך אפתח את ברזי הגז במטבח וכולנו נמות ביחד ובשלווה".

"אני הייתי קטן מדי להבין בדיוק מה יקרה, אבל יגאל היה כבר בן 14. אמא אמרה לנו 'נעשה את זה רק אם תסכימו לזה, אני לא מכריחה אתכם', לא ידעתי מה לומר, אבל יגאל ענה: 'לא אמא, אני רוצה לחיות כדי לנקום בנאצים'. אמא הביטה בנו ואמרה בשקט: 'אוקיי הבנתי, טוב אני אנסה להציל אתכם אבל אני לא בטוחה שאצליח', ובזאת הסתיימה השיחה המוזרה והמפחידה".

האם החלה לחפש דרכי מילוט למשפחה. כסף לא היה חסר כדי להשיג מסמכים מזוייפים ובתוך זמן קצר יצרה קשר עם אישה סלובקית מפולפלת ובעלת קשרים ענפים בבודפשט שיכלה לסדר כל דבר. היא מצאה באמצעות אותה סלובקית רב סרן הונגרי מושחת מחיל המודיעין שהיתה לו גישה למסמכים רבים והוא סידר תעודות זהות הונגריות לה ולשני הילדים. ואז, ביום בהיר אחד סיפרה אמו כי הם עומדים להיפרד "אמא שאלה אותי 'מה אתה רוצה לקחת איתך כמזכרת מהבית?' לקחתי מתקן שמחזיק ביצים רכות מזכוכית, שמאד אהבתי אותו. נפרדתי מאמי מאחי ונשלחתי לבד בגיל 10 לכפר זווידוריקש, לשהות אצל משפחה נוצרית, שקיבלה כסף עבור הסרת. אמי ואחי הסתתרו אצל משפחה אחרת בפרבר של בודפשט, והקשר בינינו למעשה נותק".

תומאש אימץ מהר מאד את זהותו החדשה, והוא נקרא מעתה צ'אק מתי יאנוש, "כמובן שהתנהגתי כנוצרי, למדתי להצטלב וללכת לכנסייה. למשפחה שבה הסתתרתי היה ילד גדול בן 15 שכנראה הבין או ידע משהו, מכיוון שכל הזמן הוא עקב אחרי, בעיקר כשהלכתי לשירותים להשתין, כדי לראות את אני יהודי או לא".

פעם אחת גם כמעט ונחשפה זהותו: "היתה בכפר סככה גדולה ששם הקרינו סרטים. יום אחד כשקניתי כרטיס שמעתי את הקופאית באשנב אומרת לחברה שלה 'תראי את הילד הזה איזה רגליים לבנות יש לו, הוא בטח יהודי', אני כמובן הלכתי יחף כמו כל ילדי הכפר, אבל כל חיי נעלתי בבודפשט ובבית נעליים, והיו לי רגליים לבנות ועדינות, לא של איש כפר. נכנסתי לאולם והתיישבתי, ולפתע כמה דקות לפני ההפסקה, ראיתי כמה אנשי מיליציה עומדים ליד הפתחים כאילו הם מחכים לאור שיידלק ולעשות סריקה. לא הייתי בטוח אם הקופאית הלשינה עלי, אבל לא לקחתי סיכון וחמקתי בחושך החוצה מתחת לאפס. יותר לא הלכתי לראות סרט בסככה בכפר הזה".

כעבור כמה חודשים, עזב תומאש את הכפר והצטרף לאמו ולאחיו. האיחוד מחדש של בני המשפחה היה משמח מאד, חודשיים לאחר מכן בדצמבר 1944 הצבא האדום שיתרר את בודפשט מידי הנאצים, וכעבור כמה ימים שמעה אמי כי נפתחה בבודפשט שגרירות יוגוסלבית. השמחה היתה גדולה, אמי מיהרה להוציא אישור מעבר חזרה ליוגוסלביה, רצינו להגיע אל העיירה שלנו לבית שלנו שממנו נותקנו לתקופה ארוכה". בני המשפחה החלו במסע רגלי, בחודשי החורף הקפואים של ינואר 1945 כשהכל היה קפוא ומושלג. תלאות המסע לא בלמו את הרצון לחזור הביתה, והם הגיעו לעיירת הולדתם. אולם למצב שונה לחלוטין ממה שעזבו: למשטר קומוניסטי ולרודנותו של טיטו, המנהיג היוגוסלבי החזק, ששינה לגמרי את פניה של המדינה.

שלוש שנים חיו בני המשפחה תחת השלטון הקומוניסטי. הרכוש הרב הולאם, כך גם הבית ובשנת 1948, כשניתנה ליהודי יוגוסלביה האפשרות לצאת ולעלות למדינת ישראל, הגיעו בני המשפחה לארץ. תומאש הפך לטוביה, וכעבור ארבע שנים בשנת 1952 כשהגיע לגיל 17 וחצי התנדב לצה"ל טרם זמנו.

סיפורו של טוביה רביב המופיע כאן התפרסם במלואו בחדשות מודיעין ועל הכתבה חתום יהודה גולן. תודה!

לזכות משפחת רבס - פישר

הזוג יוסף ופירושקה רבס התחתן בשנת 1922 ביום שניים בדצמבר בדיוק. במקור שם המשפחה היה פישר, שם שהותאם לסביבה ההונגרית. בשנת 1934 הופיע לעולם הבן הצעיר טוביה, אז – תומש. השאר היסטוריה.

תומש היה רק בן ארבע כאשר אביו חלה ונפטר, והוא בן 38 בלבד. תומש ואחיו יגאל גדלו עם אמם ובשנת 1948 עלו לארץ ישראל. כאן תומש מוכר לנו יותר בשמו העברי – טוביה רביב.

את התמונות בצד שמאל טוביה חיפש לפי בקשתי, למרות שביקשתי פחות מכך. בסך הכל חסרו לי תמונות מתקופת שרותו בתורכיה. על כך בהמשך.

חייו של אדם "נורמלי" ניתנים לתאור במסלול קווי: נולד, גדל, למד, התחנך, הקים משפחה ועבד לביסוס עתידו. לעתים גם התעשר. כאשר מסתכלים על מדינת ישראל ותושביה – מעט מאלה עברו במסלול ה"רוק" המתואר. חלק ניכר מאזרחי המדינה הותיקים לא זכו להתמיד בקו ישר וללכת במסלול המתוכנן הרצוי. אלה שהחלו בארץ ניכר וחיייהם נקטעו שוב ושוב בגלל המלחמות והשואה, אחר כך נדודים לארץ חדשה, מלחמות קיום על עצמאות וקוממיות ללא הפוגה. שום תסריט לא היה מכין את כל אלה למציאות אליה נקלעו בדיעבד.

אם אתם מבינים את הרעיון, הרי שחייו של טוביה רביב מייצגים היטב את כל התיאור הדמיוני הזה. מנער עולה טוביה הופך לחייל ומפקד.

כמפקד, טוביה מוביל בקרבות פלוגת שריון, גדוד שריון ולימים גם חטיבת שריון במלחמות ישראל היותר ידועות. גם נפצע קשה.

עדיין במסגרת שירותו במדים, טוביה מגיע לאסיה הקטנה, היא תורכיה, ומגיע גם שם למצבים עליהם לא חלם. פעם לאחר שחרור חטופי אנטבה ופעם שניה לאחר פיגוע טרור באיסטנבול. לצרות יש תכונה לרדוף אחריו. טוביה לא נבהל ומבצע תפקידים לא צפויים.

כאילו לא די בשירות הצבאי, טוביה נשלח על ידי הסוכנות היהודית להציל את מה שאפשר מצפוני מלחמת האזרחים ברחבי יוגוסלביה לשעבר. שוב, טוביה חורש את יוגוסלביה בתוככי נגמ"ש בין שטחים מוכים. מבצע את מה שהוא יודע על הצד הטוב ביותר. משתמש בכל כישוריו ונסיונו, הדיפלומטיה, הטריקים והשפות בהן הוא שולט כדי לחלץ עוד ועוד משפחות. גם על כך בהמשך.

על כל אלה החלטתי שטוביה רביב, ידידי ומפקדי, מייצג את ארץ ישראל היפה והטובה ללא כל מליצה. מעטים האנשים שביצעו תחת אש את מה שראיתי ושמעתי בכל משימותיו, הצבאיות והאזרחיות. לכן כל גליון מספר 2 מוקדש לו, לכבודו ולכבוד משפחתו.

בצד שמאל נראים למעלה הוריו של טוביה, טוביה ואחיו יגאל בשתי תמונות וכן טוביה בגיל 15 ועם קבלת סיכת המ"מ בשנת 1954.

עופר עידן

**כל אדם בא לעולם ולו משימה אחת
למלא והוא איננו יודע אפילו מהי
משימתו. יום אחד הוא מבצע את
משימתו המיועדת לו מבלי דעת וממשיך
בחיוו כאילו לא קרה דבר.**

מן המקורות

רעות שריונאים

כאשר נפגשים שני ישראלים, מייד הם נכנסים לבדיקה מהיכן הם מכירים. הבדיקה נגמרת כאשר מתבררת שאלת השירות הצבאי. טוביה לא היה צריך לברר עם עוזי בר צור היכן נפגשו. זו היתה רעות מקודשת בדם וללא מליצות. כי עוזי הציל את חייו.

טוביה התגייס לחיל השריון, שם שירתו עוד יוצאי יוגוסלביה בולטים בהם דוד (דדו) אלעזר וחיים בר-לב, שאימצו אליהם את הצעיר שהתגייס. רביב בלט באומץ ליבו וביכולותיו, סיים קורס קצינים, היה מ"פ בגדוד 52, קמב"ץ בחטיבה 7, ראש לשכת מפקד גייסות השריון חיים בר-לב, מפקד קורס מפקדי טנקים, מפקד גדוד 268 במלחמת ששת הימים, סגן מפקד חטיבה 401 במלחמת ההתשה ומפקד חטיבה 600 אותה הקים ועליה פיקד במלחמת יום כיפור בסיני. לא סופי.

במבצע קדש, בגיל 22, נפצע קשה. רב"ט עוזי בר צור, חילץ את סג"מ טוביה רביב מטנק פגוע. עוזי הוציא אותו מטנק בוער, גרר אותו לחול, העלה אותו לג'יפ, השכיב אותו על מכסה המנוע ודהר חזרה לתחנת העזרה הראשונה שבדרך. אחרי "מבצע קדש", ניגש טוביה לבר צור ואמר לו: אני רוצה שתהיה איתי בפלוגה. בר צור הביט בטוביה ואמר לו: מה אכפת לי באיזו פלוגה אני אהיה? אבל מי אתה?, אתה הצלת אותי מהטנק הבורע בקרב, ענה לו רביב שקיבל כבר את דרגת הסגן והתמנה למפקד פלוגה. עוזי וטוביה לא נפרדו עד פטירתו של עוזי לפני כשנתיים. **על גבורתו במבצע קדש, עוזי זכה בעיטור הגבורה.**

גם במלחמת יום הכיפורים, עוזי שימש כנהגו של טוביה, על הג'יפ האישי. למח"ט יש גם נגמ"ש וגם טנק. אם לא ידעתם. כל הכלים הללו לא הכינו את טוביה ואת המפקדים כולם לכאוס שציפה לעם ישראל בחזית המלחמה. צבא מצרים חצה את תעלת סואץ בנקודות רבות. מעוזים רבים החלו ליפול בידי המצרים וחיילים רבים נפגעו, נהרגו או יצאו לשבי במצרים. התמזל מזלם של השבויים שצלמי עיתונות הנציחו את הליכתם לשבי. זו היתה מעין תעודת ביטוח על היותם בחיים, כמה אירוני. לא לכולם היה מזל כזה.

חטיבה 600, בפיקודו של רביב, נכנסה למסע גישושים אחרי האויב המצרי. שום מפה, שום תצלום אוויר ושום תצפיתן לא ידעו לספר בזמן אמת עד היכן הצליחו המצרים להתמקם או להגיע. כבר ביום השלישי למלחמה, 9 באוקטובר, יצאו לחיפוש שכזה חיילים מפלוגה ל', עם מפקדיהם, והחלו לנוע דרומה לפי פקודה. הפקודה התחלפה ב-180 מעלות והכוח נע צפונה, עד שהצטווה לנוע מערבה. אז נקלעו למארב מצרי והחל קרב פנים אל פנים עם יחידה מצרית. טנקים נפגעו, חיילים נהרגו, נפצעו ונלקחו בשבי. על סיפונם של אחד הטנקים הונח חייל פצוע. כאשר הטנק הגיע לנקודת הפינוי, הפצוע כבר לא היה שם. חודשים רבים חלפו אחרי המלחמה עד שנמצאה גופתו בדיונה האין סופית. ביום ההוא גם נפצעו שלושה מפקדים של גדוד 410, לא פחות, והוחלפו בזה אחר זה. באותו יום בלתי צפוי החטיבה השמידה 35 טנקים מצריים בקרבות הבלימה מעל חמדיה וכישוף.

כך החלה המציאות של חטיבה 600 במלחמת יום הכיפורים. השטח קבע את המהלכים, המודיעין שהגיע מן הפיקוד העליון היה חלקי ומאוחר, הסיוע היה בלתי מתאים למשימות שהוטלו. השיא הגיע ב"מיסורי". ביום 21.10.73.

עוזי, טוביה ויאיר, קצין המודיעין, 1973

במוצאי שבת 13 באוקטובר 1973, הגיע למטה החטיבה ידיעה כי צפויים לנחות באזורנו מסוקים מצריים ובהם כוחות קומנדו. מג"ד 410 יצא לסיור לילי באזור **ציר רויחה** לבדיקת השטח ועם שחר 14 בחודש יצא כוח לאיתור הקומנדו. היוצאים היו פלוגה מ' בפיקוד מג"ד 410, עם מחלקת הסיור. היה ידוע גם כי בשטח יש תצפיות של **כוח פצי**. על אחת הגבעות התגלו שני ג'יפים חשודים ומייד כיוונו אליהם את תותחי הטנקים, מוכנים לירי. התותחן של המג"ד, **הוגו גוירץ**, זיהה שמדובר בג'יפים שלנו וצעק לחדול אש. קצין הסיור **נחציה בן שלום** זינק למקום וזיהה על הג'יפים את **אמציה חן**, הלא הוא **פצי שליט"א**, מנווט את יחידת לוכדי הקומנדו מייסודה של סיירת שקד. עכשיו הצטרפו גם אלה למרדף אחרי הקומנדו המצרי. המרדף אחר לוחמי הקומנדו שאותר וזוהה הוכתר בהצלחה והקומנדו נגמר בטאצ'דאון מוחלט, עם כמאה חללים מצריים. מתוך פלוגת הטנקים השתתפו במרדף רק חמישה וביניהם **דני שטרן**, **נסים שלום** וגם כתב שורות אלה.

שלושה גדודים היו לחטיבה 600 עם צאתה למלחמה. על פי פקודות האוגדה, חטיבה 600 תפשה את הגבעות חמדיה וכישוף ומשימתה היתה למנוע פריצת כוחות מצריים מכיוונים אלה. המציאות הכתיבה מהלכים בהם החטיבה השתתפה באירועים קרביים כמעט בכל יום, בלי תכנון מקדים, לעתים בהפתעה מוחלטת.

באמצע המלחמה, טוביה קיבל פקודה להעביר את גדוד 407 לחטיבה 14. לכן, כל המשימות שניתנו לחטיבה החל מאותו רגע, בוצעו בידי חטיבה מוקטנת בשליש: קרב הטעייה, שאיפשר את חדירת חטיבה 14 לעומק מערכי המצרים, פתיחת ציר טרטור, גרירת גשר הגלילים, הרחבת מסדרון הצליחה, הקרב על מיסורי ביום 21 באוקטובר ועוד.

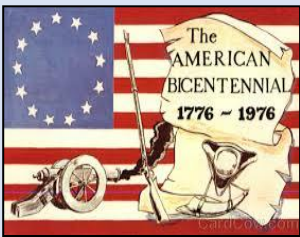
כמי שנהג את הטנק של מג"ד 410, בכל הקרבות שצויינו, שמעתי את הרשת החטיבתית כמעט לאורך כל המלחמה. הייתי עד סמוי לרוב ההתלבטויות והחרדות, להמתנה האינסופית לסיוע ארטילרי שלא הספיק, לסיוע האווירי שאחר מאוד והיה מינימליסטי ועוד. כל אלה לא מנעו מכוחות החטיבה לצאת ולבצע את כל שהוטל עליה, עד כדי התאבדות.

טוביה סוקר משמר כבוד בתורכיה

איך אומרים בתורכית פדיחה?

ארצות הברית התכוננה 200 שנה ליום הזה: 4 ביולי 1976. דוקא ביום הזה מדינת ישראל חילצה את חטופי אנטבה מתוך שדה התעופה באוגנדה. כל העולם צפה בחדשות ששמו בצל את אירועי חגיגות ה-200 וישראל עמדה במרכז אורות הזרקורים של התקשורת העולמית. טוביה רביב חגג באנקרה את הארוע הבלתי צפוי כמפורט בצד ימין.

יום קרב באיסטנבול

בשנת 1978 ארע פיגוע בנמל התעופה. 22 פצועים ישראליים ויהודים, מספר הרוגים וכאוס מוחלט. השגריר היה אובד עצות וטוביה לקח את הפיקוד לידיו. מייד נתן הוראה לרכז את כל הנפגעים היהודים והישראלים בבית החולים הצרפתי באיסטנבול. מתנדב יהודי מקומי צץ מן השמים והיה יד ימינו והמתורגמן האישי: **לואי גולדנברג**. כשנודע כי הממשלה לא תתיר את יציאת הפצועים לישראל, גולדנברג הפעיל את קשריו עם עורך עיתון גדול בשם איליג'ק, ממקורביו של דמירל, וכאן פעל אולטימטום מלווה בבקבוק וויסקי: אם לא תשחררו את כולם מייד – יהיה כאן סקופ עולמי. בין הנפגעים היו גם שתי ילדות מישראל, בנות דודות שהיו בדרך לבולגריה עם הסבא והסבתא בני ה-78. רק הסבתא לא נפצעה בפיגוע והנפגעים היו מפוזרים בבתי חולים שונים. הורי הבנות טיילו דוקא בספרד. מאמציו של טוביה לרכז את כולם, להוציא לכולם דרכונים חדשים ולחזור לישראל – היו פרי נסיון של ימים עברו. כל פצוע קיבל אמבולנס או מונית שנרשמו. כולם עברו במקום בו רוכזו התיקים והמזוודות שנפגעו בזמן הפיגוע וכולם חזרו הביתה בשלום. רק ילדה אחת שנפצעה קשה נשארה לטיפול וכן תיירת יהודיה שמשפחתה סידרה לה אירוח במלון הילטון.

כאשר שגריר ישראל קיבל בהפתעה אישור יציאה לישראל עבור כולם – הוא אפילו לא ידע על המסע הלילי של טוביה אל עורך העיתון ועל קשריו אל דמירל, מנהיג תורכיה בשנים ההן.

זה טוביה רביב שלא מפקיר יהודי בשטח. בין נושאי האלונקות למטוס היה גם בנו הבכור, אבל שיישאר בינינו. זה סודי...

סלמ תורכי

לאחר המלחמה, הרמטכ"ל מינה את טוביה רביב לייצג את צה"ל בתורכיה, כנספחנו הצבאי. מה שנראה כמו משימה דיפלומטית שקטה במדים, לכאורה, הפך לפעמים לחוויה מרתקת ולחילופין - הרפתקה קרבית מסמרת שיער. תלוי בנסיבות.

מה עושה נספח צבאי בחו"ל? כל מיני דברים, מסתבר. הנספח משמש קצת כמרגל אצל מארחיו. הוא תמיד ירצה לדעת מה מתבשל בעולם הבטחוני, כמובן. הדרך היחידה היא העיתונות הגלויה. לא רק המדינה המארחת היא המטרה. המידע על מדינות שכנות חשוב עוד יותר ואת זה אפשר למצוא בשפע. לנספח יש תפקידי ייצוג באירועים וטקסים וכך למשל טוביה מצא את עצמו מייצג את ישראל במסדר סיום קורס טייס תורכי, עובדה שגרמה להרמת גבות דוקא אצל מסיימי הקורס. תחום שלישי הוא כלכלה. למדינת ישראל יש עניין למכור מידע וציוד בתחומים שונים, כולל בטחון, והנספח מנסה לעניין את הגורמים השונים בסחורות שונות, כולל הדרכה וסיוע שונים. לפעמים פעולותיו הן רק הכנה לעסקים שיבשילו רק לאחר סיום תפקידו אבל הן חיוניות. תחום שנדרש מאוד, למשל, היא ההתפתחות החקלאית המתקדמת בישראל, למרות שאפילו טוביה הופתע מכך שפנו דוקא אליו בנושא. דלתו היתה פתוחה לכל פונה.

פניה מפתיעה היתה של אדם שסרב להגיע לשגרירות. לאחר בדיקה, טוביה הגיע אליו למשרדי המפעל. הסתבר כי האיש פחד להיות מזוהה עם ישראל, על רקע פוליטי, ואשתו היתה המתרגמת. על שולחנו היה ירחון סרבי. טוביה דובר את השפה הסרבית והוא שאל את האיש למה מונח אצלו עיתון שכזה. השיחה עברה מייד לשפה הסרבית והאיש גרש את אשתו מן החדר... הקשר שנוצר עם האיש נשמר שנים רבות גם אחרי סיום התפקיד בתורכיה.

לאחר שטוביה אסף וריכז חומר מודיעיני רב על צבא סוריה, דרך העיתונות, החומר הועבר לחיל המודיעין בישראל. התגובה על קבלת החומר היתה מפתיעה: החומר איכותי, מדוייק עד פירוט לא צפוי ומאשש את כל מה שאנחנו אספנו בשטח בדרכים שלנו. טוביה היה מבסוט.

4 ביולי 1976 היה יום בלתי נשכח כי יום זה שוחררו החטופים מאנטבה. היה זה גם יום העצמאות ה-200 של ארצות הברית והשגריר האמריקאי ערך מסיבת גן גדולה לכל הסגל הדיפלומטי היושב בבירת תורכיה. עצמאות אמריקה אמרנו? **כל האורחים בערב זה עמדו דוקא בתור כדי ללחוץ את ידיו של טוביה רביב הנרגש שהיה הנספח הצבאי מישראל.** כולל נציגי מדינות שאין להן קשר דיפלומטי עם המדינה, לא כולל מדינות ערב, כמובן. היחיד שלא ניגש משום מה ללחוץ את ידיו של טוביה היה הנספח הצבאי מצרפת, למרבה ההפתעה. החטופים הרי היו **בטיסה של אייר פראנס.** החברה הצרפתית. כשנרגעו הרוחות, ניגש טוביה ביזמתו אל הנספח הצבאי הצרפתי ואמר לו: אני מבקש את סליחתך, אדוני הנספח הצבאי. האחרון הביט אל טוביה בתמיהה: על מה אתה מתנצל? הוא שאל. המשחררים של החטופים היום בבוקר לא הצליחו להוציא מאנטבה גם את המטוס שלכם...

הנספח הצרפתי קלט שהיתה כאן עקיצה סמויה, הבין את הרמז ולחץ את ידיו של טוביה בחום...

היוגוסלבים האחרונים

כאשר אורי גורדון המנוח, מנהל המחלקה לקליטה ועליה של הסוכנות היהודית, פנה אל טוביה רביב, הוא ידע מי עומד לפניו. אצל טוביה לא היו משימות קטנות מדי. כל יהודי היה חשוב, כל משימה בוצעה בדבקות, במסירות, בלי לדרוש תנאים אישיים.

אילו ראיתם את מפת יוגוסלביה בימי המלחמה או קודם לכן, מפת ישראל היתה נראית לכם כמו טיול בפארק. מאות טריטוריות ומובלעות מעורבות אלו באלו, מוסלמיות, נוצריות ואחרות ללא כל אבחנה. המושג "יוגוסלביה" מזמן לא היה ברור לאיש. יהודים נזהרו בדתם שנשמרה בחשאי כי לעולם אין לדעת מי יסגיר את מי לידיים של השלטונות. ואז נכנס לתמונה טוביה. בזמן המלחמה, מחסומים ניצבו על כל דרך שחצתה בין הכוחות. את כל אלה היה טוביה חייב לעבור בדרכו לחלץ עוד משפחה, עוד יהודי.

כדי להוציא את האנשים ממקומותיהם היו בעיות לוגיסטיות "פשוטות" כמו דלק. דרכונים למאשרים היה צריך להחביא עמוק מתחת לכל פריטי הלבוש כי לעיתונאי קשה להסביר את נוכחותם של כל אלה. ממש לא פיקניק.

לטוביה עמדו מספר כישורים ששליח אחר לא היה יכול לרכוש בשום מקום. השליטה שלו בשפה הסרב-קראטית היתה כלי הכרחי. מי יכול להבין את המתחולל או לנהל דיאלוג עם שומרים במחסום ללא שפה? עובדה שמביאה בכנפיה גם מידה של אמינות.

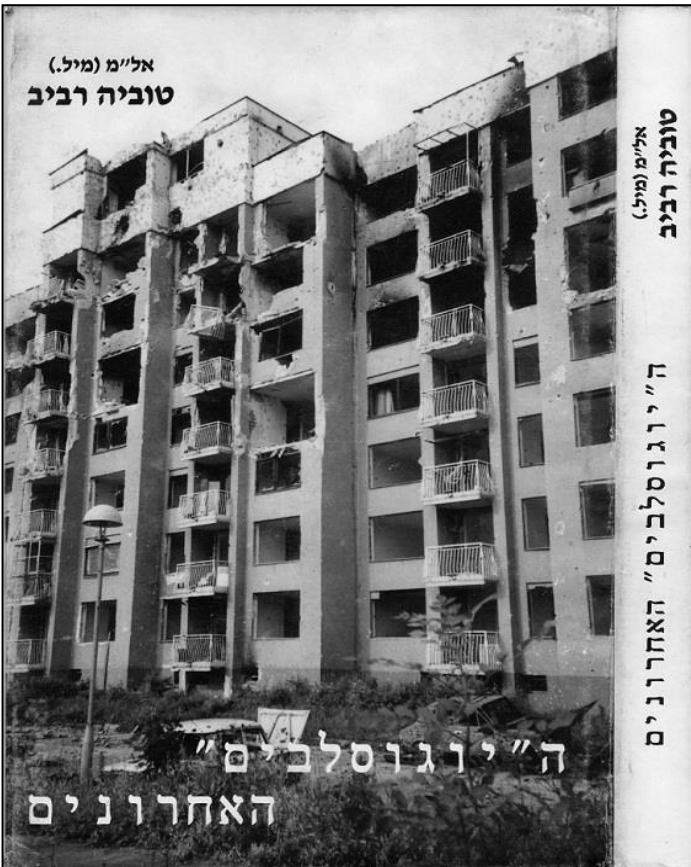
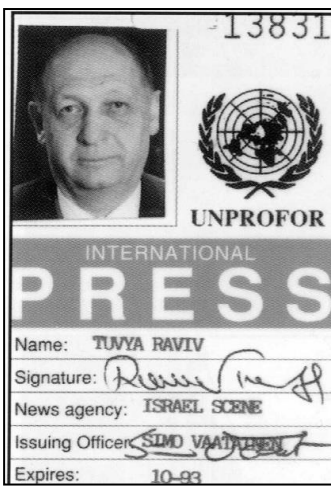
כל מה שאכתוב כאן יתגמד לנוכח ההקדמה שכתב אורי גורדון לספרו של טוביה – "היוגוסלבים האחרונים":

"אודה על האמת, שמחתי כאשר טוביה ביקש ממני לכתוב הקדמה לספרו. בפעילותו ביוגוסלביה המפורדת, המסוכסכת והמסוכנת, טוביה לא ראה עצמו רק כשליח עלייה, הוא היה שליח ישראלי להצלתה של קהילה עתיקת יומין שלפתע פתאום מצאה את עצמה במרכז של מלחמת אזרחים נוראית.

בהתלהבות, במסירות אין קץ, בקנאות בלתי מתפשרת למטרה אליה נשלח. טוביה חזר שוב ושוב לסרביה, למקומות שאחרים לא הרהיבו עוז להתקרב אליהם, וסייע להוצאתן של שירות היהודים משדות הקרב לארץ ישראל....

אני גאה בכך שהיתה לי הזכות לעבוד במחיצתם של אנשים מסוגו של טוביה, שהגדירו מחדש את מהותה של הציונות בדורנו. ... יש לי רק תקווה אחת: שיהיו לנו עוד רבים רבים מאותו זן נפלא, הזן של טוביה רביב"

והמביא דבר בשם אומרו, מביא גאלה לעולם. די לי בכך. המלב"ד.

אל"מ (מיל.) טוביה רביב

טוביה רביב (מיל.)

ה"יוגוסלבים" האחרונים

ה"יוגוסלבים" האחרונים

למעלה: תעודת עיתונאי מטעם האו"ם, ים של חותמות בפספורט, שער ספרו של טוביה עם סיפור יהודי יוגוסלביה ולמטה – צילום אחד בנגמ"ש איתו חצה אין ספור גבולות בתוך המדינה השסועה. זר לא יבין זאת.

כיצד מנציחים?

אין לי ספק שהקמת חטיבה 600 והובלתה לקרב היתה החלק הגדול והבולט בחייו של טוביה רביב. לא זה המקום לספר על כל ההיסטוריה של חטיבה זו כי על כך אפשר לקרוא באתר החטיבה האותנטי ובאתרים רבים נוספים. גליון זה לא נועד לתאר את המלחמה עצמה, חשובה ככל שתהיה.

בשנת 1978 הפיקו ותיקי המלחמה ספר ראשון על החטיבה במלחמה. לידת הספר לא היתה קלה ותכנו מעיד על קשיי ההריון. שנים רבות חלפו עד שהחלו לצאת ספרים נוספים מאת חיילים ולוחמים משורות הלוחמים. גם ביחידות אחרות הוצאת ספרים החלה מאוחר מאוד, בהשוואה למלחמת ששת הימים, למשל. הטראומה לא שחררה החוצה את הזכרונות ואת החוויות. כאשר החלו הספרים להופיע – נפרצו הסכרים ותמונות שדה הקרב נעשו מדוייקות יותר, מחודדות יותר וכואבות יותר.

מכיוון שמאז 1973 התרחשו מלחמות נוספות ולמעגל השכול הצטרפו רבים וצעירים, עניין ההנצחה קיבל חשיבות עליונה לבל יישכחו לוחמי מלחמת יום הכיפורים וגבורתם בין כל הטקסים והמצבות.

תחילת ההנצחה היחידתית בחטיבה 600 נעשתה בידי צוות של גדוד 410 שהיה הראשון להציב לוח זכרון לא הרחק מצומת נחשון עם שמות שישים חללי הגדוד במלחמה. [תמונה למטה משמאל] היתה זו מחצית ממספר חללי החטיבה כולה במלחמה. רק לאחר מכן החלה לפעול בצורה מסודרת העמותה החטיבתית והאגדרטה החטיבתית ביער העוצבות החליפה את האגדרטה הגדודית.

מי שתרם להקמת האגדרטה [כאן למטה] ופעל להקמתה היה דוד שנהב. בנוסף הופק סרט בשם "נתיבי האש" ביזמה של עו"ד חיים רבינוביץ' ותרומתו. מאחורי כל אלה פעל בחשאי שלמה לובין מותיקי גדוד 410 שעמד מאחורי ארגון הקופה שמימנה את הכנת סרטי הבד המודפסים שקישטו תמיד את הזרים שהניחו ותיקי החטיבה על קברי חברינו הנופלים. [למטה] תקופה מסויימת הקופה גם מימנה חלק ממחיר הזרים עצמם במקום שנדרש סיוע כזה.

רצה הגורל ושלושת האנשים שעמדו מאחורי מפעלי ההנצחה – דוד שנהב, חיים רבינוביץ' ושלמה לובין ז"ל – הלכו לעולמם בגיל צעיר יחסית והפתיעו את כולנו בטרם עת. זכרם יישמר אתנו לצד כל חללינו וראוי ששמן יצורף במקום מתאים, על שום פעלם להנצחת חללינו.

חטיבה משורינת

חטיבת שריון, במושגי 1973, כללה בדרך כלל שלושה גדודי טנקים ומחלקת מפח"ט באופן כללי.

כל גדוד טנקים כלל 3 פלוגות ובכל פלוגה 11 טנקים ביניהם 3 מחלקות של 3 טנקים. בפלוגה היה גם טנק מ"פ וטנק סמ"פ. בגדוד היתה גם מחלקת מג"ד שכללה טנק מג"ד, סמג"ד וקש"א. כל הגדוד – 36 טנקים. כל החטיבה – 108 טנקים בתוספת טנק מח"ט, סמח"ט וקצין אג"מ. הכל: 111 טנקים.

באמצע המלחמה, טוביה רביב קיבל פקודה להעביר לחטיבה 14 עליה פיקד אמנון רשף את גדוד 407. החל מרגע זה ועד סוף המלחמה טוביה ניהל חטיבה בת שני גדודי טנקים שכללו כוחות חרמ"ש וסיוור בלבד אבל חסרו כבר בשורותיהם טנקים שנפגעו או נעלמו בקרבות שונים קודם לכן. חטיבה 600 יצאה מבסיסה למלחמה עם 113 טנקים וסיימה את המלחמה עם 19 טנקים בלבד.

על פי המופיע באתרים של חטיבה 14 החטיבה כללה ביום 15 באוקטובר את הכוחות הבאים, לקראת מבצע הצליחה:

מפח"ט

גדוד 79

גדוד 184

גדוד 407

גדוד סיוור 87

גדוד חי"ר 424 שכלל 2 פלוגות רגילות ופלוגת צוערים

"כוח שמוליק" שכלל 2 פלוגות חי"ר מיוחד

גדוד סיוור שכלל פלוגת הנדסה, פלוגת חי"ר ופלוגת תול"ר

בהנחה שהכתוב באתר חטיבה 14 נכון, הרי שהכוח שעמד לרשות אמנון רשף היה גדול, מגוון ובהחלט מוכן ללילה הנורא ביותר בתולדות החטיבה. הם לחמו בגבורה ושילמו מחירים יקרים.

קרב מיותר בלטרון

יד לשריון
ונחמה בריל

שני חיילים ומח"ט אחד
צילם ראובן קסטרו

למעלה: המיצג הפגום, הכתבה והמחאה. טוביה לא ויתר להנהלת יד לשריון על מחיקת קורות החטיבה

כאשר יד לשריון מקים מיצג ממלכתי עליו כתוב במפורש מה עשה חיל השריון במלחמת יום הכיפורים אתה מצפה לראות במיצג גם את החטיבה שלך בין כל חטיבות השריון. למרות שמנהל האתר היה מפקד חטיבה שכנה לחטיבה 600 גם הוא לא ידע? טוביה לא הסכים לעבור על המחדל בשתיקה.

כאשר טוביה פנה לחיים ארז, המנהל, ואל היסטוריון הבית, טענתם המיידית היתה כי לא ידענו בדיוק מה עשתה חטיבה 600 במלחמה. כמה פתטי. ארז פיקד על חטיבה 421 שלחמה לצד חטיבה 600. קורות החטיבה רשומות היטב ביומני צה"ל... התירוץ הבא היה שתיקון לוחות האמייל יהיה יקר מדי... כמה מצחיק.

מתוך עמותת נתיבי האש קם צוות דיון שיצא לשיחות עם הנהלת יד לשריון וביחד הושגה הסכמה על תיקון המיצג. לא ייתכן שציבור המבקרים מכל שורות העם יבוא לבקר ביד לשריון ולא יוכל למצוא במקום גם את קורות חטיבה 600. מכיוון שהתיקון נתקע בדרך, למרות ההסכמות, טוביה רביב יצא לעיתונות עם כתבה וגם עם מודעת גינוי על חשבונו, מגנה את ההתנהלות של ההנהלה של יד לשריון. הפעם נחמה בריל התקשרה נעלבת. [במסגרת הקטנה בתמונה העליונה משמאל]

נחמה היא אשתו של משה בריל המנוח, מייסד מוזיאון השריון ובעצמה חברת הנהלת האתר בלטרון. הפרסום נגד הנהלת עמותת השריון פגע בה אישית ולכן התקשרה אל טוביה. כעת למדה כיצד התנהלו העניינים מול חטיבה 600 ולצורך תיקון הזמינה לביתה את הנהלת עמותת נתיבי האש, היא חטיבה 600, יחד עם טוביה רביב, ולראשונה בחייה שמעה בפרטי פרטים כיצד נולד המיצג מבלי שנכנס לתוכו סיפור החטיבה. בעקבות המפגש בביתה של נחמה אשר באפקה, גם תוקן המיצג המדובר ובבטאון "השריון" נכנסה כתבת ענק עם סיפור חטיבה 600 כפי שהיה צריך להיות מסופר מלכתחילה.

עצוב היה לראות כיצד מפקד החטיבה צריך לנהל קרב מיותר נגד מוסד שלא ביצע את עבודתו עליה היה מופקד מתוקף תפקידו. מישהו בצמרת החליט שעל חטיבה 600 אפשר לותר. הם רק לא העריכו נכון את נחישותו של טוביה רביב.

כאשר חטיבה מקימה אנדרטה, הטקסים במקום אינם ידועים לרוב הציבור. עמדת שמע אלקטרונית מאפשרת למבקרים מזדמנים לשמוע מה עשתה חטיבה 600 באוקטובר 1973. כאשר מפקד החטיבה ראה את המחדל בלטרון ועשה את כל המאמצים להגיע לתיקון המעוות – הוא נותר לבדו במאבק נגד הנהלת לטרון.

רק פעם אחת הגיעו מספר נציגים של משפחות שכולות לתמוך במאבק וכאשר טוביה הזמין את העיתונות – שני חיילים בלבד באו להזדהות עם המאבק. הנהלת העמותה לא התייצבה לצד המפקד בגלוי בשום שלב. כך לא שומרים על מורשת החטיבה.

משפט דיבה

כאשר טוביה רביב פגש את ספרו של עוזי עילם "עדות מן הבור" ביקש ממנו התנצלות. כשהתייאש – הגיש נגדו תביעה על פגיעה בשם החטיבה ובשמו האישי. גם הוצאת הספרים נתבעה. השופטת לא ראתה בכתוב בספר לשון הרע המצדיק פיצוי.

כך כתב עילם בספרו:

1. "חטיבה 600 משום מה אינה מתקדמת מהר" ... "אפשר שבאמת קשה שם, ואפשר שהחטובה פשוט לא טובה?" [עמוד 117]
2. "איכשהו קשה לי להשתחרר מהרושם שהמח"ט, וכל החטיבה, אינם מה שצריך להיות". [עמ' 123].
3. "שאלתי את אברשה למה חטיבה 600 לא זזה והצעתי לו תשובה: המח"ט". [עמ' 137].

אבל כך כתב עילם ביומן המקורי בבור בזמן אמת:

1. "חט' 600 משום מה אינה מתקדמת מהר במתחם הענק ... אפשר שבאמת קשה שם, ואפשר שהחטיבה פשוט לא טובה. (את מפקדה פגשתי בקרב כראמה ולא התרשמתי במיוחד).
2. איך שהוא קשה לי להשתחרר מהרושם שטוביה המח"ט, את מחדליו אני זוכר מ"כראמה", וכל החטיבה אינה מה שצריך להיות
3. שאלתי את אברשה למה חטיבה 600 לא זזה והצעתי לו תשובה: מח"ט חרה" ... כך במקור!!!

עילם עושה חשבונות עם טוביה רביב על קרב משנת 1968???

בספר זה עילם מביא רק חלקים מסיפורי המלחמה והוא מעיד על עצמו כי אינו מתיימר לספר את כל סיפוריה. [יואני לא טורח להיות מעודכן בכל"י] במקומות אחרים עילם מציג את סיפוריהם של מפקד אחד וחטיבה אחת בדרך מאוד לא צפויה לכל מי שקרא ספרי מלחמה אחרים. המפקד המדובר הוא אברהם אדן המופיע אצל עילם בכינוי "ברן". פעם אחת ברן מופיע בכינוי "ברנצ'יק" על התנהלותו ביום קרב, כמחמאה חברית ובמקום אחר הוא מקבל מחמאה על יום הקרב שעתיד לבוא למחרת... איזה פלא. אין ספק שהכותב מחונן, אם כך כתב ביומן בזמן אמת. המפקד השני, עליו כותב עילם, הוא טוביה רביב. למרות שעילם אינו מציין במפורש את שמו, עילם מציין שמדובר במפקד של חטיבה 600. איש בחיל השריון לא יכול לטעות בזיהויו של רביב. כאן עילם מתאר בשלושה מקומות שונים את כשרו הירוד של רביב, את יכולותיה הנמוכות של חטיבה 600 ומרמז בגלוי על כך שלא ביצעה היטב את משימותיה, לא הגיעה למקומות שהיתה צריכה להגיע ועוד. השופטת פסקה כי הביטויים בספר אינם מגיעים כדי הוצאת דיבה כמשמעה בחוק. היא רק המליצה למחבר להוציא את הביטויים הקשים מהמהדורות הבאות, אם תהינה כאלה. באמת?

אם זו לא דיבה – למה להוציא? אם זו דיבה – למה לא פסקה נגד המחבר? גם אם הביטויים "תמימים" – עצם הופעתם ברצף מכוער בספר הופך אותם למשהו רע ודיבתי מאין כמוהו. העובדה שהמחבר הביא מימונו את הצימוקים אך "שכח" את המשך הציטוט המסביר את זכרונות כראמה משנת 1968 מעוררת תמיהות בלשון המעטה ומעמידה באור חמור את תצהירו בשבועה בו ציין מפורשות כי לא הכיר את התובע רביב בעבר.

קתרזיס

למילה קתרזיס, במילון אבן שושן מהדורת שנות האלפיים, שני פירושים. 1. זיכור, צריפה, טהרת הנפש ועידונה. 2. התרת תסביך נפשי, תהליך העלאתן של בעיות נפשיות מודחקות אל ההכרה ומתן ביטוי ופורקן להן. [שם, שם, עמ' 1724] מהדורת 2003.

קשה לי לראות את ספרו של עוזי עילם במסגרת הפירוש הראשון. סיפורי מלחמה בה לא השתתף בפועל לא נראים בעיניי כתהליך הטהרות ממש. אבל הוא בחר במילה קתרזיס כדי להסביר את כתיבת היצירה שאני מגדיר כספר ולו רק בגלל שהיא מודפסת, חתוכה וכרוכה כספר ואת אלה אני מכבד כספר. ספר המעיד על מחברו יותר מאשר על שדות הקרב. [הכתיבה היום יומית היתה מעין קתרזיס - עמוד 10 בספר].

איך ייתכן שעילם מחלק מחמאות לאברהם ברן על שני אירועים במלחמה אבל הוא לא מזכיר במילה אחת את כשלונו הקולוסאלי בקרב הנורא על העיר סואץ? האם זהו הסגנון של עילם להעניק צל"שים לחבר שכשל ולפגוע במי שנראה מוצלח? מה שעשה טוביה רביב עם חטיבה 600 ראוי לצל"ש ולא להשפלה ספרותית מהסוג המתגלה בספר שנוגד במוחו של עילם על בסיס שמעות לא מבוססות. "אהבתו" לטוביה מתועדת ביומנו המקורי שרשם תוך קתרזיס בבור בשנת 1973.

שני ספרים שראו אור בחטיבה 600 ואחד של שמעון גולן

מימין – דוד גלעדי תרם אגף במוזיאון הארץ לזכר גדעון ואמנון. משמאל – אנדרטה בחצר אורט טכניקום גבעתיים שתכנן מוטי קורב ולמטה – פארק שנבנה לזכר נחום לניאדו בסירת כרמל. ת.נ.צ.ב.ה

דרך הנצחה פרטית הציבור יודע גם על חטיבה 600

הנצחה במקום ציבורי – כלל הציבור נהנה ומגיע אל ספור החטיבה בדרך עקיפה.

דרך הנצחה פרטית הציבור יודע גם על חטיבה 600

מי שבר את גשר הגלילים?

גדוד 410 היה אמור לצאת לאימון גרירה בחודש נובמבר 1973 באזור סכר הרואיפה. בזכות אנואר סאדאת ההיסטוריה קבעה שנצא לגרירת הגשר ישירות לשדה הקרב ללא אימון מוקדם. גרירת הגשר והכנסתו לתעלת סואץ בוצעה בלילה של 18 באוקטובר 1973 על ידי גדוד 410 של חטיבה 600. העיכוב בגרירה נבע משבירת הגשר יומיים קודם על ידי הטנקים של חטיבה 421 עליה פיקד חיים ארז. מכיוון שהחטיבה היחידה שהספיקה להתאמן בגרירה נמצאה ברמת הגולן, איש אינו יכול או רשאי לבוא בתלונות אל אף אחד.

כאשר הוקם המיצג בחצר יד לשריון, חיים ארז שימש כיו"ר ההנהלה במקום. כאשר טוביה רביב ביקש לתקן את המיצג, ארז טען שלא ידע על מעשיה של חטיבה 600. גם ההיסטוריון הצמוד לא ידע על כל אלה. אילו היה המצב הפוך, טוביה רביב לא היה מתעלם ממעשיה של חטיבה 421. ההתעלמות ממבצעייה של חטיבה 600 נראתה שיטתית ומכוונת.

טוביה יצא למאבק על תיקון המיצג כי המקום אמור לייצג את כל תולדות השריון בכל מלחמות ישראל ולא רק גחמה פרטית של קצין זה או אחר.

אין ספק קדם לי אשתנו מהלך שטוביה רביב, שר המלחמה, לא יכלה להעלים מעיניו את מעשיו של גדוד 410, ולכן מ"כנאם", ולא בלתי

ה" 600 מלחמה עם חטיבה 421. אגודת המילואים זוכה בלתי, זכאי לאגודת המילואים, ועל שם המילואים (ה"ט) פ"א ל"ק"ב. (א"מ) מ"כנאם, ק"ק"ב ב"מ"ה, ולא (מ"מ"י ב"מ"ה)

שטוביה רביב ארז, חטיבה 600 ל"ט"ו, ובלתי א"מ"ה: מ"כנאם. (א"מ) מ"כנאם (א"מ)

התנצלויותיו של עילם

לפני הגשת תביעה משפטית, טוביה רביב פנה אל עילם במכתבים וביקש ממנו להתנצל באופן שיהיה מניח את הדעת לכל הנוגעים בדבר. הבהרותיו של עילם לא היו מספקות, לטעמו של רביב, והתביעה הוגשה, נדונה ולבסוף גם נדחתה.

כמשקיף מן הצד, אני לא אובייקטיבי. הייתי באולם לצדו של מפקדי במלחמה ושמעתי את כל הקולות. כנהג טנק השתתפתי בקרבות רבים ועלבון החטיבה הוא גם עלבוני האישי לצד עלבונם של חללים שלא יכולים לתבוע את עלבונם זה. הם נתנו את כל מה שהיה להם לתת, בתנאי פתיחה שהוכתבו בידי אויב שהפתיע את ישראל ואת כל מי שהיה בחזיתות.

יומן שטחי ורדוד שנכתב אי שם בבור בתל אביב מעליב ופוגע ולו רק בגלל שטחיותו. המחבר מספר על ריצותיו הביתה לסוכה, על הודאתו האישית שהיומן איננו משקף את כל העובדות ומעל הכל – מחמיא לאחרים שיחידותיהם התנהלו בצורה חמורה פי כמה מחטיבה 600. משהו לא הוגן בהצגת שדות הקרב.

עיני לא צרה במעשי אחרים וקורותיהם. כולנו נשלחנו לביצוע משימה אחת גדולה ובלתי צפויה: להציל את המדינה מאסון גדול יותר. מפקד החטיבה לא הסכים שעיוות ההיסטוריה וסילופה יעבור לסדר היום לעיני אלפי קוראים. כי גם זו מורשת הקרב שלנו. על כבוד החטיבה ומורשתה הוא יצא להלחם לבדו, על חשבון ועל חשבון זמנו הפרטי. גם על כך מוקדש לו גליון מיוחד זה.

19 באוקטובר, חול המועד סוכות, שוב תפגש משפחת חטיבה 600 ביער העוצבות אשר בלטרון. תחילה נפגשים רק המארגנים ליד האנדרטה. אחר כך מצטרף הציבור לטקס ולבסוף עולים לאודיטוריום לפאנל שיעסוק בהיבטים שונים של פגיעות המלחמה. ההיסטוריון ד"ר מנחם בן שלום, לשעבר קצין סיוור בחטיבה, יספר על ספרו העומד לצאת לאור בקרוב לאחר שנות מחקר מעמיק. פרטים נוספים על הכנס וסדר היום באתר החטיבה.

שנה טובה!!!

להתראות בגליון מספר 3

שלכם כתמיד,

עופר עידן

idan.ofer@gmail.com

הבהרה: למעלה אתם רואים את כתב ידו של עוזי עילם מתוך היומן המקורי שכתב בבור במהלך מלחמת יום הכיפורים. מספר פעמים הוא ציין שטוביה רביב זכור לו מכראמה וכי הוא פגש אותו שם. זה לא הפריע לו לחתום על תצהיר ולומר שאין לו כל הכרות קודמת עם טוביה רביב... השופטת האמינה לו...